

Observatoriulu ese de done ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 98.

Sibiu, Sambata 5/17 Decembre.

1881.

„Observatoriulu“

diariu politicu, national-economicu si literariu

intra cu 1/13 Januarius 1882 in anulu alu cincilea alu vietiei si activitatiei sale.

Redactorulu proprietariu alu acestui organu de publicitate, multiamesce onorabilei publicu romanu si mai de aprópe domniloru abonati, cari din cum l'au primitu dela inceputu, cunoscendu' multu mai de inainte program'a in tóte partile ei si tóta tendenti'a, au si remasu constanti intru sprijinirea si incuragiarea lui, spre a continua pe calea apucata, cunoscuta prea bine din nenumerate comunicatiuni si manifestatiuni anteriori.

Micu este spatiulu de care dispunemu, cà-cì elu stà in proportiune cu miolócele materiali; legiunu inse este numerulu cestiuniloru vitali, atatu pure politice, càtu si national-economice, inca si literarie; tocmã inse din aceste cause redactiunea s'au adoperatu a face tóta posibil'ã economia cu spatiulu, spre a reserva partea lui cea mai mare pentru discussiunea cestiuniloru si comunicarea evenimentelor de interesu superioru, si cea mai mica pentru sciri efemere, passagere, de interesu momentanu. Aplicarea acestui metodu in redactiune este mai grea, dupa noi inse corespunde multu mai bine actualiloru lipse si cerintie. Publiculu nostru nu se afla in fericit'a stare a lectoriloru din alte tieri mai fericite, cà se'i remana timpu mai multu de distractiune; destinulu romanulu este: labóre continua si grea pentru existentia, meditatieuna asupra viitoriulu.

Acestea premisse, deschidemu pe anulu 1882 prenumeratiune noua, totu cu pretiurile cunoscute, puse in fruntea diariulu, adeca

pe 12 luni v. a. fl. 8

pe 6 „ v. a. fl. 4

atatu in laintrulu monarchiei, càtu si in tieri straine; observamu inse, cà in afa ra din monarchia si anume in Romani'a se póte abona „Obser-

vatoriulu“ in locu de 10 fl., cu pretiu scadiutu de 8 fl. pe unu anu intregu si cu 4 fl. pe 6 luni numai la postele locali, din patri'a propria, de unde se inaintedia immediatu la oficiulu postei reg. din Sibiu.

Spre a ne poté regula cu numerulu exempliariloru de tiparitu, rogamu pe domni' abonati, cà se binevoiesca a'si innoi prenumeratiunile càtu mai curendu. Modulu celu mai usioru si mai siguru de prenumeratiune este cu asia numite mandate (asemnatiuni) de posta, in dosulu carora fiindu spatiu de ajunsu, adresele se potu scrie exactu si curatu.

Redactiunea.

Obiceiurile juridice ale poporulu romanu.

Intrebari asupra legaturiloru satesci, casnice si de lucruri intre tierani.

(Urmare).

III. Lucrurile.

§. 311. Cunósce poporulu deosebirea intre averea miscatóre si cea nemiscatóre?

— cum le chiama?

— si ce anume este, dupa parerea lui, fiacare din acestea?

§. 312. Cum deosebescu poporulu felurile de stapanire, buna-óra stapanire deplina sau de veci de càtra acea vremelnica, sau de càtra intrebuintiarea unui lucru pentru folosulu seu, si altele?

— si cum se chiama fiacare din acestea?

§. 313. Óre câte chipuri de a capata avere sunt cunoscute poporulu? buna-óra:

— apucarea unui lucru cu stapanu sau fara stapanu, gasirea, daruirea, cumpararea, mostenirea si altele?

— si cum se chiama fiacare din acestea?

§. 314. Ce felu de cuvinte au satenii pentru numirea deosebitelor feluri de invoieli, buna-óra tocméla, tèrgu, inprumutu, chirie, schimbu si altele?

— si prin ce anume se deosebescu fiacare din ele?

§. 315. Nu sunt óre dile in anu, candu satenii facu mai cu deosebire invoieli unii cu altii?

§. 316. Óre socotesce poporulu, cà e pecatu sau rusine ori fapta rea, cà se nu-si tina cineva cuventulu, sau se nu-si indeplinésca o fagaduiala?

§. 317. Candu se cumpara cai sau vite, vendiatorulu chezesiesce elu despre nescse scaderi ascunse ale acestora?

— si candu scaderile in urma esu la ivéla, ce se face atunci?

§. 318. Se obiceinescu óre intre satenii schimburi cu tiarine, cai si altele?

— ce felu de obiceiuri se pastrédia in astfelu de inpregiurari?

— si daca unu asemenea schimbu se póte strica mai in urma?

§. 319. Ce se face cu vitele straine, cu paseri sau albine, pripasite pe pamentulu cuiva?

§. 320. Candu se vinde vre-unu bunu, se socotesce óre cà s'a vendutu si altu lucru care e legatu de densulu?

— buna-óra: vindindu-se calulu, vendutu-s'a si freulu?

— sau vendindu-se vac'a, vendutu-s'a si doniti'a de mulsu?

§. 321. Candu cumparatoriulu platesce vendiatorulu pretiu invoitu, óre este obiceiú cà se-i mai dea ceva peste pretiu: pentru buna norocire?

§. 322. Ce felu de parere au ómenii despre o comóra?

— si cum se urmédia la gasirea unei comori, fia pe pamentulu seu, fia pe alu altuia?

§. 323. Cine gasesce vreunu lucru perdutu, cui óre trebuie se 'lu dea?

§. 324. Candu cineva, cu buna credintia, adeca fiindu siguru cà o póte face, cladesce ceva, sémana sau pune pomi pe pamentu strainu, sau din ceva strainu face vre-unu lucru nou, cui óre se cuvine cladirea, semenatura, sadurile sau lucrulu celu nou, dupa obiceiulu poporulu de acolo?

§. 325. Candu vreunu lucru, fia elu alu cuiva sau alu nimenui, se alipesce de vreunu lucru strainu, óre se face prin acésta alu stapanulu lucrulu de care s'a alipitu, sau nu?

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Unu preotu intieleptu si preotés'a lui.

(Urmare.)

II.

„Se'ti spunu cum mi-am cascigatu increderea poporenloru.

E sciutu, cà poporulu in ori-ce necasu alérã la pop'a dupa sfatu; pop'a inse trebuie se aiba cultur'a necessaria. Limbele patriei trebuie se le posiéda unu preotu in prim'a linia dupa cunoscintiele teologice. Caus'a iti voiu aratá-o. Apelédia poporulu la pop'a dupa sfatu, pop'a trebuie se aiba cunoscintia de elementele politice si juridice, cà asia se nu fia silitu, cà tocmã si in cause simple, la a caroru jndecare este de ajunsu mintea sanetósã, se trimita pe poporanulu seu la advocati, unde se ceru de regula „cinceri“ si pentru dóue vorbe, ma adese-ori advocatulu ilu sparia si'i stórce bani mai multi. Câte cunoscintie sunt de lipsa spre asia ceva, se potu cascigá din cartile mai din nou aparute in Blasiu si Brasiovu de dñii Georgiu Popu si Josifu Popu.* Limbele patriei sunt necessarie din urmatóriele cause: Vine unu poporanu si aduce o citatiune ungrésca la pop'a, cà se'i spuna ce se cuprinde in ea; pop'a nu scie ungrésce, ilu indrumédia la notariu, acéstaia trebuie se'i platésca bani; poporanulu desperédia de invetiatur'a popei si nu mai crede, cà se fia pop'a in stare a pricepe ceva.

*) In Blasiu escel. sa domnulu dr. Joanu Vancea archiepiscopulu si metropolitulu de Alb'a Juli'a si Fagarasiu, a infintiatu dupa venirea sa la acestu scaunu pastorescu, catedre de: Dreptulu pastoralu civilu, medicin'a pastorale si economi'a la institutulu teologicu de acolo.

Dara se continuamu a spune modulu, cum mi-am cascigatu increderea poporulu meu. Sciu limbele patriei. Unu poporanu sau altulu me consultédia, cà ce se faca, fiindu-cà are se faca o rogare la comitatu pentru ceva concessiune. Nu te ingrijí bade, cà indata iti punu eu rogarea pe chartia. Ii facu rogarea si se intempla de biét'a scrisóre a popei are bunu resultat, si apoi se vedi, cà elu trece in ochii poporaniloru sei de omulu celu mai invetiatu. Unuia i se face nedreptate de notariulu comunalu, cere sfatulu meu, ilu dau, ma spunendu'i, daca exista lege aplicabila la caus'a lui; ilu trimitu se mérga se i-o spuna notariulu cu curagi; notariulu indrépta abusulu, de-óre ce e amenintiatu cu reclamare in contra'i. Pop'a érase e eroulu dilei, apertatoriulu dreptatiei. Unu omu sermanu devine executatu pentru o sumusióra de câteva dieci de cruceri; eu audiendu adese me intrepuna, cà se'lu mai crutie, amemandu executiunea; colectorulu ilu mai lasa; eu „pop'a“ érase sum vestitu. Altuia in casu de lipsa neaperata ii imprumutu nisce cruceri; recunoscintia o primescu.

Pricepu binisioru administrarea politica a comunei, a cerculu si a comitatulu. In comuna sbicuiescu fãrãdelega si reclamandu dreptate in administrare; decisiunile si ordonantiele nedrepte ale pretorulu le impedeacu protestandu si reclamandu, éra afacerile comunale le representu cu energia la comitatu. Poporulu vedindu astea tóte, are incredere in mine, vedindu cà am ceva autoritate si in afara la domniile mai mari. Supraveghiediu anume tractarea orfaniloru si a averei lor, cà se nu fia asupriti si spoliati prin insii tutorii lor. De dóue ori in dóue casuri am reclamatu in contra dilapidarei si relei administrari a averei unoru orfani. La nisce frati le-am spusu modulu cum trebuie se li se impartiesca averea, si deci se nu se certe intre sine, ci se se impace cum le-am spusu. Nu s'au invoitu, au portatn procesu si lucrulu a ajunsu departe in spese processuali, inse intocmai dupa esplicarea data de mine. Atunci apoi totu ei diceau: „pop'a ni-a spusu tocmã asia, pop'a scie.“ Casuri nenumerate mi-au succesu si asia mi-am cascigatu nume si védia inaintea poporaniloru

mei. Din acestea am cascigatu si influintia, si adi unu singuru omu nu intreprinde nimicu fãrã a'mi cere sfatulu, si in càtuva me pricepu a'lu dá, de-órece am invetiatu, sciindu cà amu datorintia sãnta a le scí tóte in interessulu poporulu a carui prescura o mãncu. Firesce, cà avendu cunoscintia limbeloru patriei, in dóue casuri am intrevenitu pe la comitele supremu pentru nisce ómeni, cari reclamau contra abuseriloru oficialiloru comunali si am influintiatu de dóue ori la comitele, de a suspendatu la momentu pe unu nelegiuitu de primariu comunale din acésta comuna, si a dóu'a óra pe notariulu cercuale; acum popoanii mei me considera de resbunatoriulu abusulu si mi se incedu orbesce; dara nici eu nu abusediu de increderea lor si nu voiu abusá, de-óre ce am sufletu curatu. Chiaru in septemãna trecuta unu bietu de omu mergeá pe diosu la orasiu, avendu o afacere judecatorésca, si intèlindu'lu pe drumu obositu, l'am luat in carutia; respinsu fiindu elu de oficialulu competente, cà nu'i pricepe limb'a, i-am ple-dat u caus'a si inca acolo i-am compusu acus'a in limb'a statulu, care ne este impusa, éra dupa aceea i-am imprumutatu nisce parole si bucate, cà se'si cerce dreptulu prin advocatu si speru cà va succede.

Asia acum potu dispune dupa placu de popoanii mei si portarea mea le servesce de exemplu; convingeile mele politice sunt pentru ei infalibile si cu mine impreuna tñu toti la solidaritatea nationala. Se intielege de sine, cà sum cum trebuie, fãrã crutiare si alegere, mai pe susu de partide, sbiciuitoru dreptu alu nedreptatiei si totusi nu am in comuna unu singuru contrariu; me bucuru de stima si iubire generala, si candu pasiescu in favorulu asupritulu, asupritoriulu tremura si se retrage. E ordine si dreptate in comuna.

III.

Sunt acum patru ani, de candu la iniciativ'a mea infintiaramu o reuniune, capitalisandu si facundu unu fondu, care constã din 4 parti:

1. Unu fondu din bani. Din acesta se impramuta locuitorii comunei in casu de lipsa; celu restantu cu

— buna óra: alu cui este pamentulu pe care vreunu riu prin prundire ilu alipesce de unu pamentu strainu?

§. 326. Candu vendiatoriulu predà cumparatoriulu vreunu lucru miscatoru, ce felu de obiceiuri se intrebuintiédia in acésta inpregiurare?

§. 327. O vendiare se socotesce ea cá se vèrsita prin singur'a invoiala între parti, chiaru inainte de a se da lucrulu la mana?

— ori numai dupa predarea deplina a lucrulu?

§. 328. Ce este ald amasiulu?

— cum se face?

— cum altfelu se mai numesce?

— si cine ilu plateste: vendiatoriulu ori cumparatoriulu?

§. 329. Ce insemnédia darea manei sau datulu manei la invoieli? adeca:

— este acésta de neaparata trebuintia?

— si de ce felu de cuvente se insoçiesce?

§. 330. La invoieli se junghia óre unu porcu grasu?

— sau ce altu obicei mai este?

§. 331. Câte si ce anume trebuie se se faca, pentru cá, dupa indeplinirea toturor acestora, o invoieía se fia privita cá pe deplinu sevèrsita?

§. 332. Candu cineva, fara se fi cumparatu vreunu lucru dela vreunu omu, ilu tine in stapanire necurmata mai multu timpu, óre poporulu socotesce cá acelu lucru s'a facutu cu dreptate alu aceluia ce ilu stapanesce?

§. 333. Copaciulu, a carui tulpina se afla pe hotarul dintre doua pamenturi, óre se socotesce cá lucrulu d'avalma alu amendurora?

§. 334. Ale cui sunt siantiurile dintre doua pamenturi?

— si cum se numesce elu? buna óra si antiu, hindicu, ripa, sau altfelu?

§. 335. Alu cui este ursulu sau vreunu altu venatu, impuscatu pe pamentu strainu?

§. 336. Ce felu de semne de hotaru se obicinuesc pe acolo?

— si cum sunt ele numite? buna óra:

— movila, gorganu, pétra, d'alma, si altele?

§. 337. Copacii se intrebuintiédia ei cá hotare?

— si atunci ce felu de semne sau crestaturi se facu pe ei?

§. 338. Ce se chiama codru de locu sau codru de pamentu?

§. 339. Ce felu de semne se facu pe deosebite lucruri si pe vite, pentru cá se se scie ale cui sunt?

— si in ce chipu se facu aceste semne?*)

§. 340. Asemeni semne sunt ele de mostenire intr'unu nému, astfelu cá trecu dela tata la fiu?

— ori cá fiacare omu póte se-si le inchi-puésca dupa placu?

§. 341. Óre ce felu de peceti intrebuintiédia tieranii?

— sau ce altu lucru in loculu pecetiloru?

§. 342. Poporulu privesce elu cá rusine, sau cá pecatu, ori cá fapta rea, stramutarea sau stricarea semnelor de hotaru?

*) Ar fi de doritu, cá aceste semne se se comunice intr'o copia intocmai.

darea scóte parale pâna la culesu, si atunci dà bucate cá interesse; adeseori si capitalulu ilu dà in producte, cari apoi le transformam prin vendere érási in bani. Veduv'a imprumuta din acestu fondu bani, de-si plateste unu plugu, care'i ara si parcel'a sa de pamentu, éra apoi tómn'a sau dupa secere vende si plateste. Celu pedepsitu cu bani inca imprumuta de aci; interesele sunt moderate; modulu usioru de platire si dupa placere si potintia solvirea se face in rate, éra capitalulu capitalisatoriloru e securu. Eu tóte le dirigu cu atentiune.

2. Fondulu scólei. Indata in anulu alu doilea dupa venirea mea in acésta parochia, am vorbitu in o predica in biserica despre facerea unui fondu scolasticu; am provocatu cu ocasiunea SS. Rosalie la contribuiuri, avendu de indemana o carte legata si am provocatu se se inscrie totu omulu, care voiesce cá se dea bani, bucate sau alte valori, pentru a pune bas'a unui fondu, din care la timpulu seu se se imbunatatiésca plat'a invetiatoriulu, cá se ne capetamu unu invetiatoriu harnicu si odata se potemu platí din acestu fondu intregu salariulu invetiatoriulu, delaturandu solvirea din reparatiuni. Sciam, cá cu bucate se póte scóte ceva la cale. Eu insumi mi-am inscristu numele cu pén'a deindemana, inseriindu din adjutul imperialu 10 fl., 10 ferdele de grâu, doi miei, lâna dela dóue oi si altele din tóte productele câte ceva, cá se védia poporani, cá se primesce ori-ce. Am disu, cá protocolulu cu numele in-scrise se va pastrá spre aducere aminte, cetindu-se totu la alu doilea anu la Rosalie in s. biserica, si in fiacare anu la examenulu de véra érási se va citi de cátra unu copilu in audiulu toturor; am spusu cá cine dà bucate, le va dá la tómn'a sau dupa secere, la tunsulu oilor,

§. 343. La facerea sau indreptarea hotareloru între pamenturi se póta óre brazda de capu?

— cine si cum o face?

— si daca mai sunt si alte obiceiuri intr'o asemenea inpregiurare?

§. 344. Cracile unui pomu, cari atirna pe pamentu strainu, este óre datoru vecinulu se le sufere?

— si c'ne este in dreptu se culéga ródele din acelu pomu?

§. 345. Saténulu are elu voia de a trece peste pamentulu vecinulu, daca in altfelu nu póte se vina la pamentulu seu?

— si cari sunt obiceiiele in asta privintia?

§. 346. Satenii se invoiescu óre, cá vreunulu din ei se pasiunedie vitele sale pe pamentulu altuia?

— sau se le adape cu apa de pe pamentu strainu?

§. 347. Cineva este óre ingaduitu de a redima cladirea sa pe a vecinulu?

§. 348. Stapanulu unei case póte elu se céra, cá vecinii se nu faca ferestre cu vedere in curtea lui se nu verse apa intr'acolo, si altele?

— si cum se judeca certele in acésta privintia?

§. 349. Sunt óre pe acolo nescaiva obiceiuri, dupa cari se aiba cineva dreptulu de a intrebuintia pe unu timpu calulu altuia, sau boulu, ori altele?

§. 350. Ce felu de renduiala se tine la plat'a datoriiloru?

— se platestu ele in bani?

— sau in lucruri?

— ori in munca?

— si daca se platestu in lucruri sau in munca, cine óre le pretiesce pe acestea?

§. 351. Datoria se plateste ea mai obicinuitu de odata?

— sau renduri-renduri?

§. 352. Nu este óre unu timpu sau o di mai obicinuita pentru plat'a datoriiloru, buna óra in luna cutare sau la diua santului cutare?

§. 353. In ce chipu se implinescu datoriiele?

— si ce se face candu datorniculu n'are de unde se platésca?

§. 154. Ce felu de lucruri de ale saténulu sunt scutite de implinire pentru datoria, dupa obiceiulu poporulu de acolo?

§. 355. Câte dobénda se obicinuesce pe acolo?

— si dobend'a se ia óre in bani?

— sau in altfelu de lucru?

§. 356. Cine sunt priviti cá camatari?

— si cum ii deosebesce poporulu de ceilalti imprumutatori mai omenosi?

(Va urmá.)

Ungari'a.

— La ordinea dilei era tractatul de cartellu (de estradarea criminaliloru) între Austro-Ungari'a si Serbi'a. In tractate de acelea se punu de comunu si §§-i relativi la atentate comisse contra capiloru de statu, imperati, regi, principi, presiedinti de republice.

Doi deputati curuti estremi Otto Hermann si Albert Németh, picandu-le astadata masc'a de pre façia, cerura cá se se stérgea acei §§-i si anume

candu féta oile etc. Am disu mai departe, cá adunarea celoru in-scrise se va face de cátra mine insoçitu de ómenii pe cari ii voru alege in-scriitorii, si administrarea fondulu érási se va intemplá prin comitetulu administratoriu alesu de ei in fiacare anu. Numai decátu au inceputu insinuarile, de nu aveam timpu se inscriu cucurudiu, grâu, lâna, miei, câte o óie, bani, pènsa, ma unulu fara copii a datu dóue jugere de pamentu. Ce a fostu de prefacutu in bani, am prefacutu, éra bucatele adunandu-le le-am pusu intr'unu magazinu, impartindu-le cá tómn'a se dea dobénda dupa ele. In anulu urmatoriu am facutu in-scrieri din nou, si astadi din interesele acestui fondu amu imbunatatitu plat'a invetiatoriulu cu 60 fl v. a. si mergundu totu asia, vomu ajunge departe. Acestu fondu de bucate e folositoriu si din cauza, cá poporulu sermanu imprumuta bucate in casu de lipsa si le redau la culesu cu ceva dobénda.

3. Am facutu totu din contribuiuri de acestea si unu micu fondu bisericescu, si astadi solvimu de aci reparaturile mai mici facute la s. biserica.

4. Fondulu pentru provederea copiiloru seraci cu carti, si premiarea celoru diligenti. Acesta inca l'am facutu prin contribuiuri in satu, si capitalulu acestui fondu aduce 10—15 fl. la anu, cari se intrebuintiédia spre cele dóue scopuri amintite, cetindu numele contribuitoiloru cu ocasiunea examenelor.

Fondurile acestea au dóue folóse: cultivarea bisericiei si a scólei, precum si ajutorarea cu bani si cu bucate a seraciloru.

(Finea va urmá.)

celu de ántaiu citandu exemple din revolutiunea cea mare francesa (precum citase deunadi si diariulu „Timpulu“ din Bucuresci), invertira verb'a asia, cá se cunósca ori-cine, cá ei regicidiulu nu'lu tínu de nici-o crima, ci in casu de asia, chiaru de o necesitate, candu unii regi se potu asemená cu cei ce omóra pe tata, mama, fratini.

Pentru cuvente de acestea in Americ'a 'iar' fi declaratu de nebuni, 'iar' fi legatu si dusu in cas'a nebuniloru pe víetia. In siedintia dietei unguresci ministrulu presiedinte Col. Tisza declarà tóte acelea vorbe de infame (gyalázatos). La acésta curutii ridicara o larma infricosiata, éra A. Németh dise ministrului Tisza, cá nu ei isi spala manile cá Pilatu, ci Tisza, apoi adaose: „siette ani câtu ai sieditutu pe banc'a opositiunei, ai totu mintitu, pentru cá 6 ani de candu siedi pe banc'a ministeriului, se poti totu insiela.“ Turburarea produsa nu se mai póte descrie, pâna candu presiedentele Péchy chiamà pe Németh la ordine in termini asprii. A vorbitu apoi ministrulu justitiei Pauler fórte bine, aratandu, cá regicidiulu odata permis, nimeni nu mai e siguru de víetia, ministru, deputatu si ori-cine altulu. E preste potintia, cá acea scena spurcata se nu'si aiba urmarile sale.

In dilele urmatórie scandalulu provocatu de curutii propagatori ai regicidiulu se compuse asia, cá pe de o parte ministrulu presiedente Coloman Tisza merse in audientia la Mai. Sa in Gödölö, spre a'i supune la aprobare unele proiecte de legi, éra nu spre a'si da dimissiunea din cauza cá Albert Németh ilu numise in dieta „omu minciunosu si insielatoriu,“ éra monarchulu de si cunoscea acelea scene, le ignorà cu totul, cá si cum nu s'ar fi intemplatu nimicu; de alta parte clubulu maioritatiei ministeriale, numitu cu totul falsu „clubu alu liberaliloru,“ adunandu-se fara membrii celorlalte partide, au facutu acolo aceea ce trebuie se fia facutu in siedintia publica, declarandu cá ministrulu a fostu calumniatu si a suferitu pe nedreptu dela curuti, cá in-se se cunósce marea necesitate de a lua regulamentul casei la revisiune noua si a inaspri unii §§-i dupa modellulu regulamentelor din Belgiu, Franci'a, Angli'a, unde presiedentele si mai alesu insusi parlamentulu póte pedepsi pe deputati rebelli si nerusinati nu numai prin chiamare la ordine, prin infruntare si prin luarea cuventulu in materi'a in care vorbesce, ci si multu mai aspru, de ex. prin interdicerea de a mai vorbi câte o septemana sau o luna, prin scóterea lui din camera pe unu terminu anumitu, sau de totu, chiaru si pedepsire in bani. In câtu pentru scótere, lumea vediu mai antierti chiaru in Parisu unu scandalu din cele mai mari, candu unu deputatu ne vrendu se ésa de buna voia, dupa furiósele injuraturi si vorbe de scandalu, camer'a decise cá se fia scosu cu sergentii de politia, éra candu elu se oppuse, ceia ilu luara pe umeri si'lu scósera pe strada. In Londra vediuramu cum au scosu pe câteva deputati de ai Irlandiei, totu din caus'a injuraturiloru (sudalmiloru) si a vorbelor de mascari. De altumentrea libertatea cuventulu, mai bine disu desfrenarea, imbalaree in cuvente, a fostu si in Ungari'a, anume in dietele cele aristocratice pâna in a. 1848 atátu de marginita, in câtu ministrulu Pauler reflectà pe unguri între altele la casulu din diet'a tíntu in Presburg la 1832, unde unu deputatu a respunsu celuilaltu cu espressionea, cá: nu'i a deveratu, din care cauza la momentu fu datu in judecata, care apoi ilu obligà se se róge de ertare, se platésca si amenda in bani. Pe atunci adeca a dice cuiva: Nu e a deveratu, era sinonimu cu: Minti minciunosule. Ce e dreptu, acelu privilegiu de a nu fi insultatu de minciunosu, ilu avea pâna la 1848 numai aristocrati'a, éra nobilii potea se fia insultati cu ori-ce termini grosolani de cátra nobili. Se pare deci, cá A. Németh insultandu pe ministru a cugetatu la stergerea acelu privilegiu. S'a insielatu A. Németh Nici-unu privilegiu de natur'a aceluia nu e stersu, ci numai câtu ii sunt largite barierele, cá se incapa totu ce este magiaru fara distinctiune de clase si totu ce e renegatu.

Ministrulu Tisza in acea siedintia a clubulu se opuse in termini respicati la revisiunea regulamentululu in periodulu acesta, pâna in altulu, adeca dupa aлегerile care se voru intempla in a. 1883. In câtu pentru person'a sa, ministrulu adaose, cá este indestulatu cu satisfactiunea data lui de cátra presiedentele camerei prin infruntarea si chiamarea la ordine a insultatoriulu A. Németh; mai dete clubulu, adeca maioritatiei se pricepa, cá in casulu din cestiune curutii n'au insultatu person'a sa, câtu mai virtosu pe ministrulu presiedente, demnitatea de ministru, prin urmare pe maioritatea ca-

merei, din a carei voia stau ministrii pe bancile lor. Prea fresce; căci dacă majoritatea nu ar voi pe cutare ministrii, nu ar avea decât se le dea votu de neîncredere, în cestiuni importante, de ex. cum sunt bugetele, tractate cu staturi straine și alte multe, cându apoi ministrii n'au în câtrau, trebuie se'si depuna dimisiunea în manile regelui. Buna lectiune acésta pentru majoritate; căci în adevéru, dacă ea ține din convingere la ministrul Tisza, în dio'a de scandalu membrii sei nu trebuia se stea că mutii, ci se'si manifesta pe față solidaritatea cu ministrul lor. De altumentrea s'a vedut și în casulu acesta, cătu servilismu bizantin a petrunsu în viéti'a parlamentara. Dacă unu Tisza nu s'ar sci apara elu pe sinesi, mamelucii sei lobontî laru lasa și pe elu se cada sub loviturile curutilor.

De altumentrea diet'a luca forțe incetu, precum reflectaramu și în altu Nr., éra în 17 Dec. se prorôga de serbatorile craciunului până în 4 Ianuaru a. v. Ce le pasa, s'a datu ministeriului indemnitate pe trei luni, pôte merge acasa la colaci și la curechiu (vardia) férta ungresce, cu care unii fanatici dela Clusiu voru se faca comérciu marítimu la Fiume și Triestu, adeca curechiu feru cu carne de porc! Cine nu crede, se citésca în diariile din Clusiu. Din castigulu dela curechiu feru se copere deficitulu. Ce mai comérciu minunatu până la Americ'a și la Indi'a!

Totu despre arderea teatrului din Vien'a.

Pe cându altii implu sute de cóle în mii de diarie cu descrierea teribilei catastrofe dela Vien'a, datorintî'a de omu și propriulu interesu de a invetiá și noi din desastrele altora, ne facu se mai adogemu câte ceva la cele publicate în Nr. preced.

Dupa multe cercetari, publicatiuni și reclamațiuni, în fine abia dupa cincî dile succese auctoritatiloru din Vien'a se constate numerulu aprôpe exactu alu celoru morti prin focu în teatru. Preste 100 din cei aratati cá disparuti, s'au aflatu vii, și asia numerulu mortiloru se defipse la 805 persóne de ambele sexe, de diversa etate, partea cea mai mare germani catolici, inse și din alte nationalitati și confessiuni, anume și evrei ingropati până în 12 Decembre preste 60, altii înca nescosi dintre ruine.

Domineca în 11 s'au inmormentatu acei morti, familiile carora fiindu în locu, remase în viétiá, i'au recunoscutu, căci sau morisera numai innecati de fumu și aburi, sau că nu erau arsi cá se nu'i mai recunoscî. Luni în 12 se tînu Requiem (parastasu) în monumental'a biserică S. Stefanu, unde au asistatu archiducele Rudolfulu, alti 5 archiduci, tóte auctoritatile imperiului, ale archiducatului, ale capitalei, membrii camerelor legislative și mii de alti locuitori. Doliulu celu mai pronunțiatu se vedea pe fețele tuturoru. Intre acestea transporturile cu mortii inaintasera până la cimiteriulu comunu, unde se facuse o grópa lata de cincî metrii și lungă pe câtu se incapa vreo 500 de sicrie, totu câte dóue alaturea capu la capu. Acolo apoi mai ântaiu preotii rom. cath. binecumentari și stropira sicriile cu apa santita, dupa care urmăra ceilalti în ordine, gr. cath. (rutenu), gr. ortodoxu (grecu), reformatu, luteranu și rabinulu. Acești trei din urma au pronunțiatu cuvinte funebrele scurte, dara petru dietórie, éra în urma cuvântă primariulu dr. Newald innecatu de lacrimi.

Mortii căti se mai scotu dintre ruine, nu mai au forma omenéscă, ci botiu, golometiu de carne fripta sau arsa, cenșia, carbune, óse prefacute în spodi, pe alocurea mani sau picioré singuratece și prea puține cadavre întregi.

Mai sunt și în spitale multi raniti prin focu, la a caroru scapare de mórte nu ține nimeni. Altii au nebunitu, unii schilaviti.

În lume s'au mai intemplat catastrofe de acestea, unde s'au stinsu vietii omenesci în masse mari. Lasamu resbóiele cu miile de morti, lasamu cium'a, mórtea négra, frigurile galbine, coler'a, se luamu numai, câte mii de ómeni se innéca preste anu cu corabiile innecate și căti pieru uniori prin cutremuru de pamentu, unde se cufunda însule întregi, sau cadu în ruine cetati cá Lisabon'a în secolulu trecut, cá Bruss'a și alte. Chiaru și teatre au arsu o multime, precum vomu vedea îndata. Dara catastrofa din Vien'a é considerata din unele puncte-de vedere, în câtu ea nu pôte fi escusata cu nimicu. Teatru nou, edificatu dupa planurile unoru architectori din cei mai renumiti, avendu inaintea ochiloru tóte erorile comise la alte teatre europene și tóte meliorarile și precautiunile întroduse cu scopulu principale de a evita pericolulu

de focu; legi create pentru securitate în teatre, instructiuni dese și precise, pedepse dictate; cându colo, cumplitulu desastru se se intemple tocma în Vien'a, care până acuma trecea în monarchia de modellu în organizatiunea politiana și în regularitate. Pe lângă desastru și doliu generale, înca și scandalu! Eșé adeca din tóte investigatiunile facute intru o septemana, că cele mai multe mesuri de securitate coprinse în instructiuni, nu s'au luat nici în acea séra funesta, nici altadata. Din acésta cauza locuitorii ceru pedepsirea cea mai aspra a tuturoru, căti voru esí vinovati și nu'si voru fi luat pedéps'a în flacari.

Acei ce se ocupa cu statistic'a în tóte partile, ei, au aflatu, că incepundu numai dela 1853 până la 1877 adeca numai în 24 de ani. au arsu în Europ'a și Americ'a septemtrionale 267 de teatre. Merita apoi a și mai reflectá, că din tóte acelea 267 numai 3 teatre au fostu folosite 100 de ani, fără cá se arda; 70 au arsu îndata la 5 ani dupa infintiară lor; 38 până la 16 ani, 45 până la 20 de ani. Cele mai multe s'au aprinsu înainte sau dupa representatiuni. La unele s'a intemplat și mórte de omu, ardiendu câte pućini, 2 până la 10. Numai în teatrulu dela Capo d'Istria arsu în 1794 au peritu 1000 de ómeni, éra cu teatrulu dela Saragossa au arsu 600 de persóne. Dela a. 1877 încóce au mai arsu câteva teatre, cum: Oper'a din Parisu, oper'a dela Nizza, teatrulu cechu din Prag'a s. a.

În Vien'a incendiulu acesta de teatru este alu cincilea. Celu de ântaiu a fostu înainte cu 120 de ani (Kärntnerthor), unde au arsu cassariulu și femeia sa. Altu teatru de lemnu s'au nimicitu prin focu în 1796, alu treilea teatrulu Treumann în Juniu 1863 și în Juniu 1868 Orpheum, fara cá se péra și ómeni. Acestu din 8 Decembre este alu cincilea.

Dela catastrofa acésta tóte guvernele europene pe unde se afla teatre, au luat măsurile cele mai severe de investigatiuni pe la tóte teatrele. În Ungari'a și Transilvani'a sunt numai 20 de teatre ungresce, anume în capitala patru. Cu vreo regularitate mare nu se pôte laudá mai nici-un'a, s'au luat inse și pe aici mesuri. Nicairi nu ar fi mai de urgentia a se inchide teatrulu de totu, cá tocma în Brasiovu, unde este numai unu simulacru, o casa privata, totudeauna espusa la incendiu. Sunt 50 de ani, de cându brasiovenii facu planuri de teatru. Ce batjocura!

Metropolitulu dela Chievu și Imperatulu.

Scaunulu metropoliei de Chievu este unulu din cele mai vechi și mai de auctoritate în biseric'a resaritului, multu mai înainte de a se încorporá la Russi'a alba sub domni'a țiariloru dela Moscva și St. Petersburg. Dupace Petru celu mare a desfiintiatu patriarhia rusésca și urmandu exemplulu protestantiloru luterani și calvini, din ura și urgia cătra hierarhia vechia, condusu și de spiritulu seu despoticu, s'a facutu pe sinesi capu alu bisericei rusesce, adeca Cesaru și papa în aceeasi persóna, metropolitulu de Chievu a ramas membru alu sinodului centrale din St. Petersburg, alaturea cu celu din locu, și cu mitropolitii din Moscva, Novgorod etc. sub presidiulu țiarului sau alu reprezentantului seu (alter Ego).

Înainte cu câteva luni transpirase faim'a prin unele diarie din Franci'a și Germani'a, că mitropolitulu de Chievu ar fi afurisitu pe imperatulu Alexandru III, ceea ce nu s'au adevéritu; a esitu inse cu totul altuceva la lumina: mitropolitulu de Chievu a innebunitu forțe reu, în câtu a trebuitu se'lu și lege, dupa care apoi fú datu în cur'a mediciloru. Acelu mitropolitulu fusese cunoscutu mai de înainte cá calugaru, de omu simplu, sau ceea ce dice romanulu, motoflete; se pare inse că cei cari l'au candidat, tocma pentru simplicitatea lui ilu recomandaseră la repausatulu imperatu spre confirmare în loculu mitropolitului Sergie, care fusese unu barbatu cu invetiatura frumoșă, desteptu, omu de spiritulu, inse și omu de lume cá ori-ce cavaleru. Mitropolitulu Sergie avuse și unu fiu alu seu, adevératu Don Juan, sau vorbindu în limb'a vechia din Bucuresci, craiu de curtea vechia, berbanu cá toti berbanii, care dilapidase sume mari de bani, pânăce a și defraudatu la 100 de mii ruble, pentru care a și fostu inchisu, éra dupace a scapatu, intru o di insoćitu de trei femei tinere, luandu se cu luntrea pe Nipru, s'a innecatu cu ele împreuna.

Pentru-cá se nu se intemple tocma la mitropolitulu dela Chievu atâtea scandale și rusini, se aflase cu cale a se pune acolo unu mitropolitulu

dintre calugarii cei mai imbecili, cá se fia cum ai dice, numai cu numele, pentru ochii luméi, se se pôta dice cá scaunulu nu este vacantu. Dara bietulu calugaru asia simplu cum érá, cându se vediu mitropolitulu, nu'i placu se siédia pe scaunu numai cá figurantu, ci voi se faca și elu câte ceva. Intre alte secaturi, se apucá se tiparésca o carte de bogoslovía (teologia), unu adevératu galimathias de bigotii, superstitiuni, absurditati, apoi o impartî la tóta preotimea din archidiecece, pentru cá se o citésca și se invetié din ea. Îndata atunci vediu tóta lumea de prin pregiuru, cá bietulu mitropolitulu nu are la locu scaunulu mintiei.

În anulu acesta invitatulu fiindu și prea s. sa la sinodu în St. Petersburg, în una din siédintiele sinodali, mitropolitulu de Chievu nu cá ar fi afurisitu pe imperatulu, ci a facutu ceva și mai reu, cá i-a disu: „Tu nu esci imperatu, ci esci Antichristu, și dacă tu vrei se fi și în locu de patriarhu alu Russiei pravoslavnice, lapeda'ti uniform'a și sabi'a, îmbraca-te cá noi acestia, în rassa calugarésca.“

Dupa acea scena tragi-comica, în locu de a'i face vreunu reu, vedindu cá sermanulu mitropolitulu este alienatu, ilu trimisera acasa; pe drumu inse până la Chievu îi venira furii, în câtu cautara se'lu lege.

Cu acésta ocaziune diariile cele informate bine, caletori din clasele superiori ale societatiei europene și chiaru publicisti rusi dintre cei mai renumiti, ocupandu-se ici colo și de viéti'a monastica din cenobiile rusesce, o descriu cu coloru multu mai neplacute decâtu ar crede cineva dupa rigórea coprinse în regulile monastice ale santului Vasilié celu mare. De și statulu monachiloru é redusu în tóte monastirile Russiei la unu numeru relative prea micu; de și la primirea în novitiatu se iau destule mesuri spre a pune la probe grele pe noviti, totusi se stracura între ei persóne de caracteru forțe problematicu, ómeni cari sci se pôrte masca, pânăce li se dá ocaziune se o arunce la o parte. Coruptiunea din monastiri petrunde usioru la preotimea de miru, în care apoi se afla și popi multi forțe betivi și excessivi, din care cauza n'au nici-o védia la poporu.

Se pare cá ticalosiile calugaresce din Russi'a au trecut și în unele monastiri din vecinatate în Moldov'a, ceea ce se esplica mai de aprôpe din măsurile energióse și întiepte luate de cătra prea s. sa mitropolitulu Josifu dela Jasi, unde în lun'a trecuta doi calugari excessivi și necorigibili fuseră rasi, desbracati, scosi din monastire și publicati în Monitoriu, pentru-cá acei individi se nu mai pôta inșiá pe nimeni cu rass'a de calugaru. Înca numai vreo diece exemple de acestea date clerului și poporulu prin rescalugarire din monastiri și respopire din clerulu de miru, apoi publicarea sententiloru de judecata împreuna cu cauzele respopirei (depositio vel degradatio), și ból'a muscalésca morala trecuta preste Prutu, se va vindecá de siguru multu mai curendu decâtu vinleca medicii fisici ból'a colerei venita totu din Russi'a.

Celu ce voiesce se afe mai multe despre starea clerului superioru și inferioru din Russi'a, nu are decâtu se citésca scrierile cătorva rusi cari traiescu în exiliu de buna voia în Elveti'a, Franci'a și Angli'a, cu acelu adaosu, cá alaturea cu unu cleru cá acela, é lucru firescu cá nihilismu și atheismulu se faca propaganda teribila, alu carei urmari funeste le vede Russi'a și tóta lumea cu spaima și fiori.

Despre iidovi și patronii lor.

(Urmare și fine.)

(Cestiunea evreiloru în Russi'a). — Petersburg, 13 Novembre. Un'a din comisiunile speciale pentru regularea cestiunii evreiloru din Russi'a, și anume cea din gubernamentulu Volhynia, a propusu o serie de mesuri. Documentulu suna astfel:

Mesurile propuse de comisiunea volhyniana:

I. Contra separatismulu evreiloru.

1. Toti evreii cari traiescu în Russi'a, au se fia inscriși cá locuitori de orasie și au a se supune administratiuniloru urbane și dispositiuniloru lor. 2. Evreiloru se nu le fia permis a formá separate corporatii, ci toti evreii sunt a fi supusi administratiuniloru generale ale meseriloru. 3. Dispositiunile existente asupra impositului de taiare și iluminatu sunt a se desfiintia. 4. Evreiloru li se va interdica formarea unoru districte separate pentru perceperea de imposite, și ei nu pôte alege starostii speciale. 5. Dispositiunile de legi, cari permittu evreiloru se zidéca sinagóge și temple, au se se desfiintie, și tóte institutele de asemenea natura cari exista, voru fi inchise; totusi le va fi permis a si face serviciile divine și rogatiunile prin casele lor, nu inse în edificie publice arangiate anume pentru acelu scopu sau în adunari publice. 6. Paragrafulu din lege,

care permite evreilor se si aléga administratori religiosi, va fi anulat. 7. Totu asemenea si paragrafulu relativu la alegerea Rabinilor. 8. Dupa desfiintarea aceluor paragrafi, nu va mai urmá nici-unu amestec in actiunile religioase; aci sunt coprinse si eventualele neintelegeri asupra intrebuintarii bucatelor cosiere. 9. Tóte dispositiunile existente cu privire la o educatie curatu evreiesca sunt a se anulá, dara evreiloru se li se permite, se si creasca copiii prin scolele crestine, inse cu restrictiunea, ca numai unu óre-care numeru de copii evrei, in proportiune cu locuitorii, se póta visitá institutetele. 10. Registrele bisericesci ale evreiloru se se póte de functionari crestini si anume cum se face la sectarii rusi (Rascolnici).

II. Contra explotarii sateniloru de evrei.

11. Evreiloru se le fia interdisu: a) a si stabili locuintie prin sate sau orasie intre locuintele sateniloru; b) se aiba vreo posesiune prin sate, fia propria, fia mostenita, provisoria sau permanenta, fia a unoru persoane particulare sau a unoru corporatiuni. In casu de contravenire, cei vinovati se voru aduce pe cale administrativa la loculu, unde sunt inscrissi; recidivistii sunt supusi unoru pedepse speciale. 12. Legea existenta, ce interdice evreiloru de a si casciga immobile prin sate, se remana in vigore si este a se intinde si asupra orasielor. 13. Evreiloru se li se interdice a avea mosii, mori si fabrici in arenda; ei nici se le póta administra, nici avea; si apoi sub nici-o conditiune se nu póta ocupá vreunu postu administrativu in acele locuri. 14. Pentru-cá acestea se se si urmedie strictu, in casuri de contravenire se voru aplicá urmatóriele pedepse: a) afara de pedepsele personale (inchisórea), se va pune secuestru pe cale administrativa pe bunurile castigate de evrei pentru sine sau in numele altora si bunurile se voru vende in publicu dupa sententiá tribunalului respectivu; banii obtinuti se depunu la banca rurala spre a se formá unu fondu, care se inlesnesca tieraniloru cumperarea de pamenturi; b) persoanele, cari aru dá evreiloru vreunu titlu de impositu pe mosiile lor, sau le-aru dá chiaru mosiiá, mór'a, sau fabric'a in arenda, voru fi supuse a inapoiá, in folosulu banciloru agrarie, tóte sumele primite dela evrei, precum si o amenda de 500 pana la 1000 ruble; c) persoanele, cari intrebuinteá evrei, fia numai provisoriu, pe bas'a unei invoieli verbale sau in scrisu, cá administratori ai unei parti sau ai mosiei intregi, ai unei mori sau fabrice, sau cari dau unu postu cátu de micu unu evreu, voru platí, in folosulu banicei, o amenda de 300 pana la 500 ruble pentru prim'a data, 500 pana la 1000 ruble a dóu'a óra. 15. Pentru banii ce aru avea evreii in immobile dela tíera, nu e permisu de locu se se venda sau se se secuestredie immobilulu. 16. Candu se iau dispositiuni pentru anularea unoru contracte inchiaiete dejá asupra imobileloru dela tíera, sunt a se stabili aceste puncte: a) pentru desfacerea contractelor lor li se dá evreiloru unu terminu de unu anu; dupa expirarea acestui terminu, judecatoriile de pace au se decida definitivu, cum se se desface contractele cu tieranii; b) candu e vorb'a de contracte inchiaiete nu cu tieranii, ci cu alte persoane, se pune totu acelu terminu, sau daca nu se ajunge la o intelegere, atunci proprietariulu are dreptulu se inapoiedie arenda pe doi ani din urma si contractulu e nulu si neavenitu. Daca la anularea contractului proprietariulu immobilului n'ar voi se'lu ia insusi, se dá imediatu administratiei orfaniloru, spre a se vende prin licitatiune. Auctoritatiile determina despagubirile de datu evreiloru, cari au suferitu perderi reale.

III. Contra abuzurilor evreiloru la venderea spirituóseloru.

17. Este interdisu pentru totudeauna evreiloru de a stá in vreo legatura cu debitulu de spirituóse, cu vreo fabrica de rachiú, fia directu sau indirectu. Auctoritatiile administrative trebeu se fia auctorisate, pana la hotarirea tribunalelor, se inchida asemenea localuri sau fabrice tinute de evrei.

IV. Contra abuzurilor evreiloru prin orasie si in unele posturi.

18. Se se opréca evreii: a) de a inchiriá téguri si bazare; b) de a cumperá din orasiu mijlóce de traiu in dile de téguri; c) de a cumperá grâu pe paiu (snopi); d) de a face negociu cu cai si alte vite, sau a fi comisionariu in acestu negociu; e) de a posede fabrice de piei, a inchiriá sau administrá asemenea fabrice; f) de a avea farmacii sau de a le inchiriá; g) de a inchiriá sau avea birturi, cárciume sau alte asemenea localuri. 19. Evreii, nici cei inscrissi in corporatiuni, se nu fia admisi nici cá anteprenori la furnituri, arendari, sau vreo alta operatiune economica dela tíera, si acésta interdicere e a se intinde si asupra pamentului tieraniloru, ipotecatatu prin orasie. 20. Evreii se nu póta fi primiti in serviciulu statului.

Mai urmédia câteva propuneri asupra mesuriloru de a inlesni locuitoriloru indigeni cumperarea si arendarea de pamenturi. (Timpulu si Resb.).

Romania.

Decorarea M. S. Reginei.

Raportulu consiliului de ministrii, prin care solicitata aprobarea Suveranului, pentru-cá Mai. Sa Regin'a se primésca si se póte marea cruce in briliante a „Corónei Romaniei“ suna:

Sire,

M. S. Regin'a nu a portatu pana astadi nici-unulu din ordinele nóstre nationale, de si ele erau instituite pentru a recompensá meritele, devotamentulu, serviciile cátra tíera.

Pe langa inalt'a onóre ce s'ar face decoratiunei nóstre, candu ea ar fi portata de gratiósa nóstra Suverana, si mandri'a ce aru resimti toti Romanii vediendu-o stralucindu pe peptulu Seu, tíer'a intréga scie, cá nimeni n'are mai mari si mai neperitórie drepturi la recunoscinti'a ei, decâtu acésta Augusta Femeia.

Colaborátore nepregetata a regalului Seu Soçu, in gloriós'a opera a redesteptarei si marirei nationale, Regin'a Elisabet'a a asediatu pe Tronulu romanu virtutea, caritatea, cultulu binelui si alu frumosului alaturi cu mtieleptiunea si viteji'a nobilei odrasle a Hohenzollerniloru, si pe candu Voi, Sire, in capulu osteniloru Romani, aduceati dela Plevn'a in tíera otielulu din care avea se fia taiata Corón'a Romaniei, Ea, cu o evangelica iubire, legá ranele si alina dorerile celoru ce cadusera pe campulu de bataia.

Cunoscuta este astadi Tierii nemarginit'a si ferbinteá iubire a Reginei pentru totu ce misca, pentru totu ce face se tresalte mai adencu sufletele romanesci. Cnoscute sunt inaltele calitati ale spiritului Seu, cari, unite cu nobilele si generósele simtiemente ale ámeiei, au facutu cá, sub numele de Carmen Sylva, productiunile literarie si manifestatiunile poesiei nóstre nationale se strabata si mai departe preste hotare si a dá o stralucire intelectuala nóua numelui romanu.

Astfelu, potemu dice, cá de acum chiaru, alaturi cu numele Regelui Carolu I, istori'a a in-scrisu cu recunoscinti'a si numele Reginei Elisabeta in cartea fastelor romanesci.

Pentru aceste motive, Sire, consiliulu de ministrii a creditu a fi interpretulu simtiementelorui tieriei intregi, propundu-Ve cá, cu ocaziunea dilei de 28 Novembre, care amintesce evenimente nationale, la cari Suveran'a nóstra a luat o asia mare parte, se binevoiti a consimti, cá Majest. Sa Regin'a se póte insemnele in briliante ale marei cruci a ordinului „Corón'a Romaniei.“

(Urmédia subscrierile ministriloru).

— Din capitala sunt astadata mai multe sciri interesante, dintre care la loculu ántaiu punemu proiectele de adresa la discursulu de tronu. Tíer'a si strainatatea erau interessate se védia, in ce intielesu va fi datu respunsulu legislativei, anume relativu la cestiunea Dunarei. Senatu si Camera declarara in adresele lor, cá sunt cu totul de acord cu vederile si cu procedur'a gubernulu in acésta cauza de importantia suprema, si i promitu totu ajutorulu din partea tieriei. Adresele s'au si datu in desbatere. Intr'aceea la interpelatiunea partidei conservative prin dn. Titu Maiorescu, dn. ministru presiedente J. Brateanu convocá o conferentia secreta comuna a senatului si a camerei, in care se se discute cestiunea pe temeulu actelor diplomatice, in confidentia.

— Minoritatea (conservativii) inca a esitu cu unu proiectu de adresa, in care se insira câteva reforme sociale necesare, despre Dunare inse si despre armata nu atinge nimicu, si inchiaie dicundu, cá „la marea lucrare a organizarii interne regele va afá acelasi devotamentu in tóta tíer'a.“ Tacerea conservativiloru in caus'a Dunarei se dice cá ar trebuisé se intielega asia, cá densii aru fi aplecati a se roga de ertare la Austro-Ungari'a!?

Asia dara proiectulu minoritatiei differe de alu maioritatiei cátu ceriulu de pamentu.

Acordulu minunatu in cestiunea danubiana a senatului si camerei cu discursulu de tronu comunicatu pe cale telegrafica la Vien'a si B.-Pest'a, a produsu adeverata furtuna in cele mai multe diarie, mai alesu in Ungari'a. Diariile ministeriali „Ellenör“, „Hon“, „Kelet“ spumega de mania, amerintia cu Bismark, cu Kálnoki, cu Itali'a, inca si cu Russi'a. La tóte acestea in Bucuresci respundu dupa cunoscut'a lor maniera. Primariulu capitalei trimise primariulu din Vien'a telegramu de condolentia din caus'a catastrofei; gubernulu votá 10 mii de franci ajutoriu pentru familii din Vien'a remase orfane; societati si cluburi facu colecte spre acelasu scopu si le trimitu in susu.

Sciri diverse.

— (Programulu) concertulu „Reuniuneii romane de cantari“, ce se va arangia Dumineca in 6/18 Decembre in localitatiile „Reuniuneii germane de cantari si musica“ de pe Pamentulu micu Nr. 1.

1. Doue cantece pentru choru mixtu: a) „Remasu bunu codriulu“ de Mendelssohn-Bartholdy; b) „Florile corului“, cantecu poporalu scotianu de J. Dürner.

2. Doue duette, cu acompaniare de piano, de A. Rubinstein. a) „Cantecu de sara“; „Paserea ce odata canta

3. „Doue ánimi nu-mi dau pace“, choru mixtu (in forma de hora), cu acompaniare de piano, de G. Dima.

4. Doue cantece pentru o voce, cu acompaniare de piano. a) „Soli'a floriloru“, de F. Schubert; b) „Pe aripi de cantare“, de Mendelssohn-Bartholdy.

5. „Viati'a tiganiloru“, choru mixtu cu soli si acompaniare de piano, de R. Schumann.

6. Doue terzette, pentru voci femeiesci si acompaniate de piano, de F. Hiller. a) „Ah! câte flori pe campu nu pieru“; b) „Cátra Zefiru“.

7. Doue cantece poporale romanesci, pentru choru mixtu arangiate de G. Dima. a) „Hei lelitia din celu satu“; b) „Cucuru cu frundi'a in susu“.

8. Din Oratoriulu „Anotimpurile“, de J. Haydn, (Ema) suna din siedetóre, solo de soprano (Joana) si choru mixtu cu acompaniare de piano.

Inceputulu concertulu la 7 óre sér'a.

Biletele se estradau Sambata in 5/17 si Dumineca in 6/18 Decembre dela 3-5 óre d. a. in cancelari'a Asociatiunei transilvane, strad'a Cisnadiiei Nr. 7.

Bibliografia.

— Reuniunea femeiloru romane din Sibiu. Raportulu I. Statutele. Istoricultu. Constituirea 1880—1881. Editura reuniunei. Sibiu 1881.

— Raportu anualu alu Societatiei academice social-literare „Romania-Juna“. Alu XI anu administr. dela 1 Oct. 1880 pana 30 Sept. 1881. Vien'a 1881.

— Anuntiu de abonamentu. Cu 31 Dec. st. nou se inchiaie cursulu fóiei „Transilvani'a“ pe anulu 1881, si dela 1 Ianuariu 1882 se incepe altulu.

Dnii membrii ordinari ai Asociatiunei transilvane sunt rogati, cá conformu deciziunei luate in adunarea generala dela Turd'a in an. 1880, repetita in cea dela Sibiu a. c. se binevoiesca a numerá de timpuriu taxa de 5 fl. pe anulu 1881, daca voiescu se aiba acestu organu alu Asociatiunei gratis si franco. De altmtearea on. comitetu a reflectatu la acésta impregiurare pe directiunile despartimentelor cu vreo optu septemani mai inainte.

Pentru nemembrii pretiulu este 2 fl. v. austr. pe anulu intregu. Afara din monarchia 6 franci. Pe creditu nu se dá

Din cursulu anului 1881 mai sunt 30 exemplarie intregi. Redactiunea Transilvaniei.

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

15 Decembre st. n. 1881.

Obligatiuni rurale din 1-80 convertite cu 6%	1. 98. 1/4 b.
Inprumutul Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	111. — „
Obligatiuni dominiáli convertite cu 5%	— „
— Creditu fonciaruu ruralu cu 7%	102. 1/4 „
— Creditu fonciaruu urbanu cu 7%	102. 50 „
Inprumutul municipale alu capitalei din 1875 cu 8%	106. — „
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	62. 1/4 „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	100. 30 „
Obligatiuni noue ale stat. cu 6%	102. — „
Actiunile banicei nat. rom. de 500 franci	1620. — „
Actiunile banicei Romaniei din 1869 de 200 franci	435. — „
Daci'a-Romania unite de cáte 250, cursulu	435. — „
Rest'a romana din 1875	89. — „

Burs'a Vienei.

Numai burs'a Vienei este regulatória pentru Cislaitani'a si Translaitani'a.

In brosiura nóstra (la p. 26 si 42) noi annu aratatu pe largu **desavantajele** mari care trebeu se urmedie din speculatiunile ce se facu pe la burse provinciáli lipsite de influentia si dependente fara voia lor, cum si de alta parte, marile **folóse** ale operatiuniloru la bursele din **cetati capitale**, cá resiedintia a regimului, a societatiiloru si corporatiuniloru, ale caroru titule (obligatiuni, actiuni, cambie etc.) se afia de vendutu si cumparatu in piaia, acelu locu unde se oferu si se cuntu, unde concurgu scirile din tóte partile lumii, unde se face **politica**, unde aparu diariile mari, unde speculatiunea cea mare produce **cursurile**, in scurtu, acelu locu, unde se potu face la timpulu observatiuni favorabile si nefavorabile, si **inainte** de a se afia in cercuri mai departate, se potu trage **informatiuni cu totul intime**, pe care avendu-le te poti **orientá**, cá se ai voturi decisive asupra cursuriloru.

Cu privire la marile agitatiuni ce se astepta la bursa, afara de speculatiunea **„libera“** si de afacerile nóstre de **consortiu**, fórté cautate, mai recomandam si **operatiunea cu riscu marginitu**, mai virtosu **premiulu din doue parti** (la casu de asia **castigu**: ori se urea ori cadu cursurile), candu apoi taxele nici in casulu celu mai reu nu se potu perde intregi. Pretiurile premiiloru fórté moderate.

Standu noi in relatiuni de aprópe cu cercurile conducatorie de afaceri, ne aflam in pozitiune de a servi cu informatiuni dela antai'a mana si prompte, (autentice si fara spese). **Executare exacta si discreta.** Comunicatiune telegrafica. Scrisori de aviso gratis.

— Cerculatiunea actuala de bani si capitaluri acumulate ne punu in stare, cá la **elocarea valoriloru la modurile de speculatiune si la inprumuturi de fonduri** se scademu interesele pana la 5% pe annu (scutitu de taxe.)

— Numeri de proba ai diariului finantiariu si de trasu la sorti „**Leitha**“.

— Brosiura multu coprindeátoria si fórté necesaria: **Los-Kalendarium** (Calindariu de losuri) cu planurile europene de trasu la sorti, **valori de elocatu pentru speculatiune si modalitatea elocari, asecurare de losuri**, care cu privire la tragerile ce se apropie, merita se fia considerate etc. etc., trimitemu la cerere gratis si franco. (60) 4-4

Administratiunea **„LEITHA“**, (Halmi), Vien'a. Banicei „**Schottenring 15.**“

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**

Tipariulu lui **W. Krafft.**